

Sygn. akt V CSK 316/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa "E." Sp. z o.o. w Ż.
przeciwko Przedsiębiorstwu Usługowo-Handlowemu "A." Sp. z o.o. w upadłości
układowej w K., „P.” Sp. z o.o. w W. i „I.” Sp. z o.o. w K.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 17 maja 2018 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej „P.” Sp. z o.o. w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 grudnia 2016 r., sygn. akt V ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w części oddalającej apelację
pозwanej „P.” Sp. z o.o. w W. (pkt 1) i orzekającej o kosztach
postępowania apelacyjnego oraz zabezpieczającego (pkt 2) i w
tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu w (...) do
ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 29 października 2015 r. zasądził solidarnie od pozwanych Przedsiębiorstwa Usługowo - Handlowego „A.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości układowej w K. i „P.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. na rzecz powódki „E.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Ż. kwotę 428.254,64 zł z ustawowymi odsetkami w stosunku do pierwszej z wymienionych pozwanych - od kwoty 125.261,48 zł od dnia 10 stycznia 2012 r., od kwoty 19.997,52 zł od dnia 1 stycznia 2012 r., od kwoty 8.397,21 zł od dnia 26 listopada 2011 r. i od kwoty 274.598,43 zł od dnia 29 maja 2012 r., w odniesieniu zaś do drugiej - od kwoty 125.261,48 zł od dnia 11 maja 2012 r., od kwoty 19.997,52 zł od dnia 11 maja 2012 r., od kwoty 8.397,21 zł od dnia 11 maja 2012 r. i od kwoty 274.598,43 zł od dnia 29 maja 2012 r.; jednocześnie oddalił powództwo w pozostałej części, w tym w stosunku do pozwanej „I.” spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację powódki oraz pozwanej spółki „P.” i orzekł o kosztach procesu za drugą instancję, przyjmując za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia i wnioski.

W dniu 16 czerwca 2011 r. powódka, jako dalszy podwykonawca, zawarła z pozwaną spółką „A.”, jako podwykonawcą, umowę określoną jako zlecenie na podwykonawstwo robót budowlanych. Na podstawie tej umowy powódka zobowiązała się wykonać rurociągi w ciągu ul. P. i ul. K. w K., zgodnie z rysunkiem pod tytułem „Usytuowanie instalacji odwodnieniowej nr (...)”, załączonych do niniejszego zlecenia oraz zobowiązała się wykonać przyłącza do tych ciągów zgodnie z dokumentacją techniczną. Prace miały być wykonane do dnia 31 sierpnia 2011 r., a pozwana spółka „A.” zobowiązała się do zgłoszenia inwestorowi faktu zawarcia umowy z powódką. Wynagrodzenie strony ustaliły na kwotę 250 zł netto za 1 metr bieżący wykonanego rurociągu (rurociągu głównego i przyłącza).

W dniu 14 lutego 2011 r. pozwana spółka „I.”, jako inwestor, zawarła z pozwaną spółką „P.”, jako wykonawcą, umowę o roboty budowlane, której

przedmiotem była budowa sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej i ogólnospławnej w zlewni oczyszczalni ścieków P. w K. Umowę regulowały Warunki Ogólne Kontraktu zgodne z Warunkami Kontraktowymi dla Budowy dla robót inżynieryjno - budowlanych projektowanych przez zamawiającego i Warunki Szczególne Kontraktu, zmieniające i uzupełniające oraz wprowadzające dodatkowe klauzule do Warunków Ogólnych Kontraktu. Zgodnie z klauzulą 4.4 Warunków Szczólnych Kontraktu, wykonawca mógł powierzyć wybranemu przez siebie podwykonawcy wykonanie części własnego zamówienia, przy czym do zawarcia umowy o roboty budowlane z podwykonawcą oraz do zmiany podwykonawcy wymagana była uprzednia zgoda zamawiającego.

W dniu 19 kwietnia 2011 r. spółka „A.”, jako podwykonawca, zawarła ze spółką „P.” jako wykonawcą, umowę o podwykonawstwo numer (...), której przedmiotem było kompleksowe wykonanie kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

Wykonane przez powódkę - w należyty sposób - prace zostały odebrane protokołami odbioru z dnia 15 i 30 września 2011 r. oraz 21 października 2011 r. Za część wykonanych i odebranych prac powódka wystawiła spółce „A.” faktury. Spółka „P.” w piśmie z dnia 10 lutego 2012 r. do spółki „A.” wskazała, że nigdy nie wyraziła zgody na zawarcie przez tę spółkę jakichkolwiek umów z podwykonawcami. Pismami z dnia 25 kwietnia 2012 r. powódka wezwała pozwanych do zapłaty kwoty 401.479,73 zł, powiększonej o podatek VAT (łącznie 493.820,06 zł), w terminie 10 dni od otrzymania wezwania; kolejnym pismem z dnia 23 maja 2012 r. wezwała spółkę „A.” do zapłaty należności dochodzonych w niniejszej sprawie wraz z odsetkami ustawowymi w terminie do dnia 28 maja 2012 r., zaś pismem z dnia 1 czerwca 2012 r. złożyła tej spółce oświadczenie o odstąpieniu od umowy z dnia 16 czerwca 2011 r. w trybie art. 491 k.c.

Powódka wykonała prace na łączną kwotę 503.829,53 zł. Pozwana spółka „A.” uiściła na rzecz powódki tytułem należności objętej fakturą VAT nr (...) z dnia 21 października 2011 r. kwotę 75.574,89 zł. Powódce należy się zatem od tej pozwanej, zgodnie z art. 647 k.c. pozostała część wynagrodzenia w kwocie 428.254,64 zł. Za zapłatę tego wynagrodzenia odpowiada solidarnie - na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. - pozwana spółka „P.” jako generalny wykonawca; wyraziła ona

zgode na zatrudnienie powódki jako dalszego podwykonawcy spółki „A.” i pozyskała - a co najmniej mogła pozyskać - dane o zakresie robót prowadzonych przez powódkę i wynagrodzeniu, żądając przedstawienia umowy oraz innych dokumentów.

Sąd Apelacyjny, oddalając apelację spółki „P.”, wskazał, iż wobec prawomocnego odrzucenia apelacji spółki „A.” postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 czerwca 2016 r., uprawomocniło się rozstrzygnięcie co do tej pozwanej o zapłatę na rzecz powódki wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane zawarte w wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 października 2015 r. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, orzeczenie to wiąże wszystkie strony procesu na podstawie art. 365 § 1 k.p.c. Zbędne jest zatem odnoszenie się do zarzutów apelacji pozwanej spółki „P.” dotyczących istnienia podstaw domagania się przez powódkę zapłaty wynagrodzenia od spółki „A.” oraz jego wysokości, z tytułu łączącej te strony umowy.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 k.p.c., pozwana spółka „P.” wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części oddalającej jej apelację i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania skarżąca zarzuciła naruszenie art. 365 § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na wadliwym przyjęciu, iż wobec uprawomocnienia się rozstrzygnięcia zawartego w wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 października 2015 r. co do pozwanej spółki „A.” o zapłatę na rzecz powódki kwot wskazanych w tym wyroku, orzeczenie to stało się wiążące dla wszystkich stron procesu oraz dla Sądu Apelacyjnego.

Podstawę naruszenia prawa materialnego skarżąca wypełniła zarzutem naruszenia art. 647¹ § 5 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie do stanu faktycznego będącego podstawą roszczenia powódki i przyjęcie, że skarżąca ponosi solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia rzekomo należnego powódce od pozwanej spółki „A.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się do oceny zarzutu naruszenia przepisu postępowania tj. art. 365 § 1 k.p.c. należy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, prawomocność materialna wyroku nie występuje w relacjach między współuczestnikami sporu występującymi po tej samej stronie procesowej. W myśl art. 366 k.p.c., zapadły w sprawie wyrok nie ma powagi rzeczy osądzonej pomiędzy kilkoma osobami występującymi w procesie po jednej stronie. Wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko między tymi samymi stronami, przez co należy rozumieć przeciwstawne strony procesowe, a więc powoda lub powodów z jednej, a pozwanego bądź pozwanych z drugiej strony (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2017 r., II CZ 158/16, nie publ. oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 grudnia 2012 r., II CSK 143/12, nie publ.; z dnia 23 sierpnia 2012 r., II CSK 740/11, nie publ.; z dnia 22 czerwca 2010 r., IV CSK 359/09, OSNC 2011, nr 2, poz. 16).

W świetle przytoczonego jednoznacznego stanowiska judykatury, aprobowanego przez skład orzekający, należy zgodzić się ze stanowiskiem skarżącej, że Sąd Apelacyjny, rozpoznając apelację pozwanej spółki „P.”, nie był związany prawomocnym rozstrzygnięciem Sądu pierwszej instancji zapadłym pomiędzy innymi współuczestnikami sporu tj. powódką a pozwaną spółką „A.”. Odmienne zapatrywanie doprowadziło ten Sąd do niewłaściwego zastosowania art. 365 § 1 k.p.c., a w konsekwencji do nierozpoznania zarzutów apelacyjnych skarżącej odnoszących się do braku jej odpowiedzialności za zapłatę należnego powódce wynagrodzenia.

Uznanie podstawy kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania za usprawiedliwioną uniemożliwiło dokonanie oceny zasadności zarzutu wypełniającego podstawę naruszenia prawa materialnego (art. 647¹ § 5 k.c.), zmierzającego do wykazania braku podstaw odpowiedzialności solidarnej skarżącej za zapłatę wynagrodzenia należnego powódce od pozwanej spółki „A.”. Sąd Apelacyjny nie rozpoznał bowiem zarzutu skarżącej - istotnego dla oceny jej solidarnej odpowiedzialności - dotyczącego odstąpienia przez powódkę od umowy o roboty budowlane zawartej ze spółką „A.” w całości.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł,
jak w sentencji.

jw